

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över delbetänkandet Utmönstring
av permanent uppehållstillstånd och vissa
anpassningar till miniminivån enligt EU:s
migrations- och asylpakt (SOU 2025:31)

Ert dnr Ju2025/00838

Domstolsverket har granskat promemorian mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs av Sveriges Domstolar, dvs. utifrån hur förslaget kan tänkas påverka verksamheten ekonomiskt, organisatoriskt och utbildningsmässigt. Granskningen har även omfattat hur förslaget kan påverka verksamhetsstöd, arbetsformer eller rättssäkerheten generellt.

Enligt förslaget ska det vara möjligt att avvisa asylansökningar i fler fall än vad som är fallet idag. Detta gäller bland annat s.k. efterföljande ansökningar, som i svensk rätt i dag hanteras inom ramen för bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. 19 § utlänningslagen. Domstolsverket saknar en närmare analys av hur det är tänkt att dessa båda regelverk ska förhålla sig till varandra och efterlyser en sådan.

Det kommer också enligt förslaget att vara möjligt att förklara asylansökningar som uppenbart ogrundade i fler fall än vad som är fallet idag, innebärande att utlänningsen inte har en given rätt att kvarstanna i landet under en eventuell överklagandeprocess. Domstolen kan därmed komma att behöva hantera en ökad mängd preliminära beslut gällande frågan om utlänningsen ska få stanna kvar i landet i avvaktan på slutligt avgörande av målet, vilket måste ske skyndsamt. En ökning av sådana frågor kan komma att påverka såväl migrationsdomstolarnas arbetsbörda som deras beredningsorganisation.

Beträffande ljudupptagningarna av den personliga intervjun (asylutredningen) så är det idag inte tekniskt möjligt att skicka in dessa till migrationsdomstolarna med den e-skickslösning som finns med

Migrationsverket. Alternativet att inte skicka in detta underlag med digital överföring till domstolen, exempelvis på USB-sticka per post, bedöms medföra ett praktiskt omfattande arbete. Även ur ett säkerhetsperspektiv framstår annat än en digital överföring från Migrationsverkets till domstolarna som mindre lämplig. Det framstår därför som nödvändigt med en teknisk utveckling i samarbete med Migrationsverket för att göra digital överföring av ljudfilerna möjlig. Detta kommer medföra utvecklingskostnader för Domstolsverket som i dagsläget är svåra att uppskatta.

Vidare innebär ett av utredningens förslag att rätten till offentligt biträde begränsas och bland annat att det offentliga biträdet inte ska biträda den asylsökande i asylprocessen hos Migrationsverket. Även om Migrationsverket har en relativt omfattande utredningsskyldighet när det gäller de materiella frågor som uppmärksammas och som kan uppstå under förfarandet, bedömer Domstolsverket att det finns risk för att målen därmed kan komma att bli mer resurskrävande att utreda och hantera för migrationsdomstolarna. Avsaknaden av stöd från ett offentligt biträde kan också leda till att helt nya skyddsskäl framkommer och åberopas först vid migrationsdomstol, vilket inte kan anses lämpligt ur vare sig ett utrednings- eller ett instansordningsperspektiv. Risk finns därmed för att det kan bli nödvändigt med fler återförvisningar. Ordningen kan också komma att generellt påverka domstolarnas handläggningstider eftersom behovet av skriftväxling under handläggningen oundvikligen kommer att öka, inklusive behovet av att låta biträdet vid domstolen ta del av i målet förekommande handlingar och yttra sig över dessa. Domstolsverket finner det uppenbart att åtminstone del av kostnaderna för biträdet kommer att förskjutas från Migrationsverket till migrationsdomstol.

Domstolsverket är medvetet om att utgångspunkten för utredningens arbete är att Sverige ska ha ett regelverk som så långt det är rättsligt möjligt begränsar asylsökandes rättigheter. Lagstiftaren uppmärksammas således här främst på, vilket också synes vara i linje med utredningens resonemang, att vad som uppfattas som kostnadseffektivt och som effektiv processföring initialt, i förlängningen kan medföra negativa konsekvenser i form av merarbete och ökad risk för återförvisning vid migrationsdomstolarnas prövning senare i processen. Angivet förslag kan komma att innebära ökade kostnader och ett ökat resursbehov för domstolarna. Domstolsverket avser därför att följa utvecklingen av måltillströmning och resursbehov och vid behov yrka ytterligare medel till migrationsdomstolarna.

Detta yttrande har beslutats av rättschefen Peter Islander. Föredragande har varit juristen Örjan Hägglund.

Peter Islander

Örjan Hägglund